

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н.К. Крупської
Артемівська центральна міська бібліотека

Бібліотека як центр громадських зв'язків

(з досвіду діяльності Артемівської міської ЦБС)

Донецьк 2002

Діяльність будь-якої бібліотеки на сьогодні неможлива без систематичних зв'язків з громадськістю. За допомогою громадськості бібліотеки не тільки повідомляють суспільству про себе, про свої можливості, фонди, спектр бібліотечно-інформаційних послуг, але, як показує досвід Артемівської міської ЦБС, можуть суттєво стабілізувати свою роботу, поліпшити матеріальне становище, підвищити свій статус як центрів інформації, освіти, спілкування.

У місті зареєстровано 29 партій, 82 громадські організації, і з усіма ними в тій чи іншій мірі бібліотеки підтримують зв'язки. Найбільш активно бібліотеки співпрацюють з міською радою “Спілки жінок України”, екоцентром “Бахмат”, благодійним фондом “Хесед Зікарон”, міською громадською екологічною організацією “Мама-86”, лігою ділових жінок, міською радою ветеранів війни, праці та збройних сил.

Така діяльність бібліотек сприяла відродженню старовинної бахмутської традиції – допомагати бібліотекам міста через Опікунську раду, яку в дореволюційні роки очолював міський голова. Тепер знову створена Опікунська рада на чолі з міським головою Олексієм Олександровичем Ревою, куди увійшли авторитетні керівники підприємств. Головним завданням Опікунської ради є допомога у фінансуванні бібліотек, впровадженні нових технологій, вирішенні господарських проблем. Дякуючи опікунам, у центральній міській бібліотеці (ЦМБ) тепер є відеодвійка, магнітофон, комп'ютери.

Центральна міська бібліотека та інші бібліотеки ЦБС прагнуть активно впливати на культурну політику органів місцевого самоврядування, бібліотечну політику будують відповідно до існуючих завдань розвитку міста та потреб городян. Усі найбільш важливі заходи в бібліотеках проводяться спільно з відділом внутрішньої політики, оргвідділом, відділом у справах молоді, сім'ї та дітей. Бібліотеки беруть участь в усіх міських заходах.

Працюючи для населення, орієнтуючись на його конкретні групи, міські публічні бібліотеки допомагають виконку і міськраді в реалізації їх ідей, є осередками громадського контролю за діяльністю міської влади. Так, до Дня місцевого самоврядування у читальному залі ЦМБ відбулось чергове засідання круглого столу, присвячене цьому важливому аспекту розвитку демократії. В засіданні брали участь представники міських владних структур, політичних партій (“Яблуко”, “Прогресивна соціалістична партія”, “Українська партія справедливості”, “Жінки – за майбутнє”), громадських організацій (екоцентр “Бахмат”, міська рада ветеранів, Центр розвитку інтелекту молоді). На засіданні було обговорено широке коло питань щодо участі мешканців міста в управлінні територіальною громадою Артемівська.

Багатий досвід взаємодії з місцевою владою, накопичений в центральній міській бібліотеці, яка справді стала сучасним політичним, інформаційним і духовним центром міста. Бібліотека відіграє важливу роль в додержанні інтересів міської ради і мешканців міста. В читальному залі ЦМБ створено Центр інформації з питань місцевого самоврядування. В ньому зосереджені матеріали з історії, теорії, правових основ і пріоритетних напрямків розвитку місцевого самоврядування в Україні та місті. Тут представлені міські програми розвитку, Статут міста Артемівська, рішення сесій міськради і постанови виконку, місцеві періодичні видання, які висвітлюють діяльність міської

влади, громадських організацій. У предметно-інформаційній картотеці виділена рубрика “Місцеві органи державної влади і самоврядування”, яку постійно поповнюють новими матеріалами.

Використовуючи матеріали Центру, ЦМБ інформує 7 відділів виконкому міськради, їх працівники обслуговуються в режимі індивідуального інформування на основі попередніх замовлень.

Складовою частиною інформаційного центру є юридичний офіс “Консультант – плюс” де зібрані новинки юридичної літератури, оформлена картотека “Ваше питання – наша відповідь”. У цьому офісі один раз на місяць безкоштовно дають консультації адвокати В. Молчанов та П. Лакіза. Постійними клієнтами офісу є пенсіонери, інваліди, безробітні, малозабезпечені люди, які не мають змоги оплатити юридичні послуги.

Для ділових людей та студентів організовано діловий центр. Тут зосереджені книжкові та періодичні видання з економіки, маркетингу, менеджменту, діловодства, бухгалтерського обліку, підприємницької діяльності, бізнесу. Фонд цього центру детально відображається у картотеках “Економіка” і “Освіта та кар’єра”. Користувачі цього центру мають можливість одержати довідку, добірку прайс-листоків тощо.

Центральна міська бібліотека і бібліотеки міста ведуть широку популяризацію міських комплексних програм. У місті затверджено 15 програм, усі вони представлені в центрі інформації з питань місцевого самоврядування та присвячені різноманітним проблемам, таким як: розвиток освіти, фізичної культури, правова освіта населення, попередження дитячої бездоглядності, соціальний захист малозабезпечених верств населення, захист довкілля, допомога обдарованим дітям та ін. В реалізації багатьох з цих програм бібліотеки беруть безпосередню участь.

Наприклад, на допомогу учнівській молоді у ЦМБ створено сектор інформаційної підтримки освіти, постійно проводяться екскурсії до бібліотеки, бібліотечно-бібліографічні уроки, що допомагає школярам та студентам краще орієнтуватись у книжкових фондах і довідково-бібліографічному апараті бібліотеки.

В рамках реалізації міської програми охорони довкілля у бібліотеках ЦБС створені і працюють клуби за інтересами: “Вікно у природу” (бібліотека-філіал № 3), “Планета” (ЦМДБ), “Чомусик на планеті Земля” (бібліотека-філіал № 5). Заслуговує на увагу досвід роботи клубу “Планета” для молодших школярів у ЦМДБ. Його програма розрахована на три роки і на цей час в ньому вже займається третє покоління. Заняття у клубі різноманітні. Це і уроки природознавства, огляди книг, журналів про природу та тварин, вікторини, зооігри, загадки, знайомства з письменниками і художниками-аніمالістами. Девізом клубу є слова Антуана де Сент-Екзюпері “Мы в ответе за тех, кого приручили”. Заняття клубу проходять щомісячно при активній підтримці вчителів школи № 3, екологічних установ і центрів.

Вже багато років публічні бібліотеки міста проводять природоохоронну роботу і організують на своїй базі багато різноманітних заходів спільно з екологічною інспекцією міста, еколого-культурним центром “Бахмат”. Еколого-культурний центр “Бахмат” діє у місті з 1989 року і його діяльність

спрямована на збереження та відродження минулого біорізноманіття, прогнозування екоситуації, моніторинг екопроблем, проведення природоохоронних та культурологічних акцій та ін. Однією з резонансних акцій еколого-культурного центру “Бахмат” було проведення референдуму про заборону захоронення радіоактивних відходів у соляних шахтах ВО “Артемсіль”. В ЦМБ щотижня готувався інформаційний матеріал про хід акції. Практично усі великомасштабні заходи проходять на базі ЦМБ. Це і зустрічі, цикли бесід, конференції. У 2001 році у ЦМБ відбувся круглий стіл, присвячений проблемам якості питної води, забруднення атмосфери, санітарного стану міста.

Значну увагу приділяють бібліотеки виконанню міських програм, які пов’язані з соціально-незахищеними верствами населення. Ця категорія населення складає значну частину серед читачів міських бібліотек. ЦМБ протягом кількох років співпрацює з міською громадою інвалідів “Надія”, де створений пункт видачі літератури. Бібліотекарі постійно поновлюють книги на пункті видачі, запрошують членів громади на бібліотечні заходи, поздоровляють зі святами, 50 читачів-інвалідів бібліотеки системи обслуговують вдома. До Дня інвалідів у бібліотеках ЦБС проводяться акції милосердя “Не скупіться, люди, на добро” (бібліотека-філіал № 5), “Свеча милосердя” (бібліотека-філіал № 2), “Маєш все, як добре серце маєш” (ЦМБ). Бібліотека-філіал № 6 традиційно кожного року спільно з центром дитячої та юнацької творчості (ЦДЮТ) проводить свято для дітей-інвалідів, в бібліотеці оформляються виставки робіт цих дітей. В Інтернет-центрі ЦМДБ пройшла навчання група дітей-інвалідів з міської громадської організації “Гармонія”. Чимало заходів бібліотеки системи проводять до Дня людей похилого віку.

Бібліотеки чуйно реагують на нові тенденції у житті міста. В останні роки місто Артемівськ встановило партнерські відносини з американським містом Омаха. ЦМБ не лишилась осторонь цієї події. За допомогою міськвиконкому в ЦМБ була розгорнута велика виставка-експозиція “Артемівськ – Омаха: партнерство громад”. На виставці представлені матеріали, що розкривають взаємозв’язок двох міст. На центральному стенді розміщена символіка міст-партнерів: прапори, герби, статути громад. Читачі мають змогу познайомитись з рішеннями Артемівської міськради про участь у партнерстві громад, про створення бізнес-центру і бізнес-інкубатору, про обмін делегаціями. В експозиції представлена література англійською мовою, яка була подарована фондом “Сейбр-Світло” (135 прим.) за участю волонтера Корпусу Миру США в Україні Наташі Ванчек.

Експозиція викликає жвавий інтерес у читачів і американських партнерів. Протягом 2002 року її відвідали три делегації міста Омахи, викладачі та учні шкіл №№ 7, 11, 12, які готувались до поїздки у США, представники еколого-культурного центру “Бахмат”, міської громадської екологічної організації “Мама-86”. При ЦМБ за допомогою волонтера Корпусу Миру США в Україні Джудіт Мендел було створено два клуби з вивчення англійської мови для дорослих і для дітей. Члени клубу на заняттях спілкуються тільки англійською мовою, знайомляться з літературою, представленою на виставці-експозиції

“Артемівськ - Оаха: партнерство громад”. У 2002 році Фундація “Україна – США” подарувала бібліотеці 30 примірників книг англійською мовою, а одна з американських делегацій – прапор міста Оахи.

Активізації співпраці українських та зарубіжних молодіжних громадських організацій сприяє міська неприбуткова громадська організація “Артемівський бізнес-інкубатор”, яка тісно співпрацює з ЦМБ. Основною метою діяльності цієї організації є створення сприятливих умов для реалізації молодіжних ініціатив у сфері бізнесу, підприємництва. Бібліотека разом з ними надає членам бізнес-інкубатора технічну, інформаційну та консультативну допомогу, для підвищення їх професійних навичок, впливає на розвиток взаємодії громадських молодіжних організацій з органами місцевої влади.

Не можна не відмітити тісні взаємозв'язки, які існують між єврейським благодійним фондом “Хесед Зікарон” і ЦМБ. Фонд, який створений у 1998 році, здійснює не тільки благодійну допомогу, але й проводить активну культурно-просвітницьку роботу. За його участю на абонементі ЦМБ створено сектор єврейської літератури, який нараховує біля 500 книг. Бібліотека і Фонд проводять різноманітні заходи щодо популяризації літератури, культури, побуту єврейського народу, такі як: огляди єврейської преси (“Международная еврейская газета”, “Еврейские вести”, “Шабат Шолом”, “Наша газета”), політичні огляди “Калейдоскоп подій в Ізраїлі”, бесіди до Дня пам'яті полеглих в роки Другої світової війни. Постійно експонуються книжкові виставки, присвячені святкам і знаменним датам в житті єврейського народу та держави Ізраїль: “Пурим – веселий празник”, “Тора – главная книга законов”, “Песах – празник рождення єврейского народа” та інші.

В бібліотеці проведені зустрічі з поетом Я. Гершаніком, почесними громадянами міста Д. Вігдергаузом та Л. Беллер. Незмінним організатором і ведучим цих зустрічей та вечорів є голова бібліотечної ради, заслужений вчитель України М.В. Габелев.

Працівники бібліотеки допомагають благодійному фонду “Хесед Зікарон” в розробці сценаріїв вечорів та свят, в представленні єврейської громади на міському фестивалі національних культур. При єврейському секторі діє клуб для членів єврейської громади.

Найтісніші взаємозв'язки склались з жіночими організаціями, які займають в місті належне місце. На базі ЦМБ проходять засідання клубу “Ділова жінка”, а директор ЦБС Сторожук Г.М. є заступником голови цієї організації.

Тісна співдружність пов'язує бібліотеки з міським краєзнавчим музеєм, яка значно зміцніла в період підготовки і відзначення 430-річчя міста Артемівська. ЦМБ і музей провели науково-практичну конференцію “Бахмут: нові сторінки історії”. До цієї дати для читачів в ЦМБ працівники музею прочитали цикл краєзнавчих лекцій. В 2002 році у ЦМБ розпочав свою роботу клуб “Краєзнавець”, мета якого - допомогти молоді краще пізнати історію рідного міста.

Великим духовним потенціалом насичені вечори, які бібліотеки ЦБС проводять спільно з міським Реріховським товариством. Товариство проводить велику роботу з популяризації творчого спадку сім'ї Реріхів, організують творчі

зустрічі, лекції з метою популяризації української культури та кращого світового гуманістичного досвіду. Центральна міська бібліотека і Реріховське товариство організували цікаві вечори “Осознание красоты спасет мир” до 100-річчя від дня народження О.І. Реріх, виставка репродукцій картин М. К. Реріха, вечір, присвячений О. Блаватській. У проведенні вечорів, завжди беруть участь члени товариства, викладачі та учні музичного училища, музичних шкіл, бібліотекарі.

В ЦБС склалась добра традиція – проведення “хрестин” книг, що надруковані у місті або написані артемівськими авторами. В 2000 році проведено 9 таких “хрестин”-презентацій: Бледнов В.П., Завада Л.В. “Очерки медицины в Бахмуте”, “На запад шли по Украине”, Панова Л., Костенко Н. “Судьба отряда “Ч”, “Старый Бахмут в графике Сергея Садчикова” (з виставкою графіки у читальному залі ЦМБ) та ін. В 2001 році таких презентацій було 8: Д. Вігдергауз “Артемовский Бабий Яр”, Ставрулова В. “Наследство, предвечерье, зеркало души”, Татаринцов С.І. та ін. “Евреи Бахмута-Артемовска”, Кутя А. “Осенняя фантазия” та ін. У 2002 році на презентації були представлені книги Гершаника Я. “Жизнь, как птица”, Адамова І. “Кондратий Булавин”, Колесника І.С. “Святе і грішне” та ін. Ці презентації знайомлять громадськість міста з новими творами місцевих письменників і поетів, зміцнюють їх зв’язки з бібліотеками.

В музично-естетичному вихованні бібліотекам ЦБС велику допомогу надають музичні навчальні заклади міста. В літературно-музичних вітальнях ЦМБ, ЦМДБ і бібліотеки-філіалу № 7 проходять цікаві вечори, творчі зустрічі за участю викладачів музичного та педагогічного училищ, дитячих музичних шкіл №№ 1, 4, 5. Надовго запам’ятались артемівцям такі заходи, як: літературно-музичний вечір “І линуть звуки чарівні” артемівського композитора Олени Косилової, зустріч з лауреатами міжнародного фестивалю “Отчий дім”, присвяченого пам’яті відомого композитора Євгена Мартинова, де лунали улюблені усіма пісні знаменитого земляка, літературно-музична композиція “Вдалась ти крилатою, мусиш летіти” (до 130-річчя від дня народження Лесі Українки), вечір бардовської пісні донецького автора та виконавця Вадима Гетера.

У ЦМДБ два роки тому був створений клуб “Волшебные звуки музыки” спільно з музичними школами №№ 1, 4. В рамках клубу, в якому щомісячно відбуваються засідання, проходять цікаві, емоційно насичені заходи: музичні казки, літературно-музичні композиції, творчі вечори, вечори пам’яті, лекції-концерти.

Однією з важливих складових громадських зв’язків міських публічних бібліотек багаторічна співпраця з засобами масової інформації. Міські газети “Вперед”, “Вперед плюс” “Соляник”, “За огнеупоры” та місцеві радіо та телебачення постійно висвітлюють діяльність бібліотек ЦБС, розповідають про найбільш цікаві масові заходи. Щорічно у ЗМІ з’являються від 35 до 50 матеріалів про роботу бібліотек ЦБС.

Налагоджуючи громадські зв’язки, бібліотеки, в першу чергу, вирішують проблему поповнення бібліотечного фонду. Після закінчення будь-якого заходу бібліотеки отримують нову літературу. Ось тільки декілька прикладів. У

лютому 2002 року після завершення вечора, присвяченому Олені Блаватській, голова Реріховського товариства Галина Хватюк подарувала ЦМБ для бібліотек системи 30 примірників книг. Директор еколого-культурного центру “Бахмат” Березін В.Б. після засідань двох круглих столів подарував ЦМБ 50 примірників книг та брошур про захист довкілля. Підприємець А. Андреев спільно з ЦМБ оголосив конкурс за книгою І.П. Ковальова “История экономики и экономических учений”. Переможця цього конкурсу чекав приз – 200 гривень. Після закінчення конкурсу 8 примірників цієї книги залишились у ЦМБ.

Результатом співпраці з міськими засобами масової інформації стало те, що редакція газети “Вперед” безкоштовно надає бібліотекам ЦБС 10 примірників своєї газети, редакція газети “События” – 11 примірників. Міська типографія безкоштовно надає ЦБС по 2 примірники усіх газет. Благодійний фонд “Хесед Зікарон” передплачує для сектору єврейської літератури ЦМБ газети “Еврейские вести” та “Еврейская газета”, журнали “Украина – Израиль”, “Русский еврей” та ін.

Як бачимо, бібліотеки Артемівської міської ЦБС мають високий імідж серед громадських організацій та підприємств міста, користуються підтримкою і розумінням місцевої влади. Це наочно показав період підготовки до відкриття, яке відбулось 21 грудня 2001 р. в трьох бібліотеках системи Інтернет-центрів. Це стало можливим, насамперед, завдяки отриманню гранта за підсумками конкурсу проектів Посольства США в Україні “Інтернет для читачів публічних бібліотек”, а також підтримці різних підприємств і громадських організацій. ЦБС велику фінансову допомогу надали виконком міськради, ВО “Артемсіль”, інформаційно-комерційне агентство “ІНКА”, фірма “Еліт-сервіс” та багато інших підприємств і організацій.

Зв’язки, відносини з громадськістю стають все більш важливими в діяльності бібліотек Артемівської міської ЦБС. В умовах скорочення державних асигнувань на розвиток бібліотек, бібліотеки міста змушені відстоювати свої позиції, використовуючи силу громадської думки. Публічні бібліотеки м. Артемівська і надалі будуть відкриті для представників різних громадських об’єднань, асоціацій, соціальних груп і просто окремих людей, які бачать у бібліотеці партнера і готові до співробітництва.

Укладачі	О.А. Соколова Т.М. Біленко
Редактор	Н.П. Авдєєнко О.Г. Полева
Відповідальний за випуск	Г.М. Сторожук

Підписано до друку 22.12.2002

Тираж 70 прим. Зам. № _____

КМД Артемівської центральної міської бібліотеки